

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi
b.t. velferðarnefndar
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík 13. mars 2018

1802082SA TP
Málalykill: 00.63

Efni: **Breyt. á atvinnuleysistryggingalögum (bótaréttur fanga) - 48. mál 148. lþ.**

Vísað er til tölvupósts frá nefndasviði Alþingis, dags. 23. febrúar sl., þar sem ofangreint þingmannafrumvarp er sent til umsagnar hjá Sambandi íslenskra sveitarfélaga.

Frumvarpið er endurflutt en þegar það var til meðferðar á 146. löggjafarþingi lagði sambandið fram umsögn um það. Sú umsögn sem sambandið lætur nú í té er efnislega samhljóða fyrri umsögn.

Almennt um frumvarpið

Að mati sambandsins varðar frumvarpið fyrst og fremst samspil á milli laga um atvinnuleysistryggingar annars vegar og laga um fullnustu refsinga hins vegar. Er tilgangurinn að skýra réttarstöðu fanga. Verður að telja fullt tilefni til lagabreytinga af því tagi enda hafa ýmis mál komið upp, m.a. í gegnum athuganir umboðsmanns Alþingis, sem benda til þess að eyða (eða skörun) sé á milli lagaákvæða sem gilda um þá sem búa við frelsisskerðingu.

Í ítarlegri umsögn, sem sambandið lét í té um frumvarp það sem varð að lögum um fullnustu refsinga á 145. löggjafarþingi (sjá bréf dags. 10. desember 2015 á þingmáli nr. 332, dbnr. 564), er sérstaklega vikið að ástundun vinnu eða náms meðan á afplánun stendur og kallað eftir því að ákvæði um það sem innt er af hendi fyrir vinnu/nám sé byggt á heildarhugsun. Gerð var athugasemd við að óskýrt væri hvers konar endurgjald felist í „þóknun“ til handa fanga. Taldi sambandið að skoða þyrfti ákvæðið betur og benti á að ef til vill færi betur á því að tala um endurgjald en „þóknun“ og að taxtar séu gefnir út fremur en að „gjaldskrá“ sé sett. Þá ætti að vísa til þess að slíkir taxtar séu ákvarðaðir á hlutlægum forsendum.

Í umsögn sinni tók sambandið ekki afstöðu til þess að í fastmótaðri skilgreiningu á endurgjaldi (eða töxtum) fælist að framlag fanga í afplánun væri lagt að jöfnu við launaða vinnu á ávinnslutímabili í skilningi laga nr. 54/2006, um atvinnuleysistryggingar. Á hinn bóginn er ljóst að skipan í þá veru getur verið eðlileg og réttmæt. Sú staða að maður er sviptur frelsi í refsingarskyni vegna afbrots ætti ekki sjálfkrafa að þýða að honum sé meinað að ávinna sér tiltekin samfélagsleg réttindi. Skoða ætti málin út frá því sjónarmiði hvort það þjónar markmiðum réttarvörslukerfisins að svipta fanga fleiri réttindum samhliða frelsissviptingu eða hvort í því felist „betrun“ í einhverjum skilningi að fangi geti verið virkur þrátt fyrir afplánun.

Með vísan til þessara sjónarmiða telur sambandið að taka eigi tillögur í fyrirbyggjandi frumvarpi til rækilegrar umfjöllunar. Verði það gert mun væntanlega koma fram að skiptar skoðanir eru um það hvernig fjármagna eigi að fangar ávinni sér réttindi í atvinnuleysistryggingakerfinu með því að stunda vinnu, nám eða starfsþjálfun innan

fangelsis. Er þá fyrst og fremst horft til þess hvort fangelsisyrivöld eigi, sem launagreiðandi, að standa skil á tryggingargjaldi vegna umræddra fanga.

Sambandið tekur út af fyrir sig ekki afstöðu til þess hvernig haga eigi fjármögnun þessarar réttindaávinnslu, en leyfir sér að benda á að í núverandi ástandi eru þeir sem ljúka afplánun að jafnaði í mjög slæmri stöðu gagnvart vinnumarkaðinum. Afleiðingar af því lýsa sér m.a. í tvennu: Annars vegar að umræddir einstaklingar þurfi margir að sækja um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga og eigi jafnvel á hættu að festast þar til langframa. Hins vegar að menn sem ljúka refsivist séu útsettir gagnvart svartri atvinnustarfsemi og séu því líklegri en ella til þess að brjóta af sér á ný eftir afplánun.

Í greinargerð flutningsmanna er sérstaklega vísað til þessara atriða og nauðsynlegt að þau fái gaumgæfilega rýni. Jafnframt ber að hafa hugfast að mögulegur kostnaðarauki vegna iðgjaldagreiðslna fangelsisyrivalda eða almennra útgjalda Atvinnuleysis-tryggingasjóðs kann að jafnast út gagnvart þeirri fjárhagsaðstoð sem sveitarfélögin myndu ella inna af hendi. Vakin er athygli á þeirri þróun sem orðið hefur í fjármálaegum samskiptum ríkis og sveitarfélaga, þ.e. að horfa beri á fjárhag hins opinbera í heild þegar tekin er afstaða til einstaklingsbundinna réttinda af þessu tagi.

Það athugast að í greinargerð með frumvarpinu er vísað til eldri, brottfallinna laga um fullnustu refsinga. Rétt tilvísun mun að líkindum eiga að vera til 26. og 27. gr. laga nr. 15/2016, um fullnustu refsinga.

Samantekt

Í ljósi þessara atriða styður sambandið að málið hljóti vandaða umfjöllun af hálfu velferðarnefndar og frekari umræðu í þingsal. Æskilegt væri að nefndin myndi kanna afstöðu stjórnar Atvinnuleysistryggingasjóðs til þeirra álitaefna sem uppi eru um fjármögnun og ávinnslu réttinda.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri